

Η Εκκλησία της Αγίας Παρασκευής Μουτουλλά, ως παράγοντας κοινωνικοποίησης της νεολαίας.

Η Κοινωνικοποίηση του ανθρώπου ξεκινά από την ημέρα της γέννησής του και συνεχίζεται μέχρι το τέλος της ζωής του. Οι φορείς κοινωνικοποίησης που υποβάλλουν και διαμορφώνουν τη διαδικασία αυτή, κυρίως για την περίοδο που αναφερόμαστε (τις δεκαετίες του 1940 – 50 και 60 του 20^{ου} αιώνα) μπορούν να χωριστούν σε δυο βαθμίδες: Τους Πρωτογενείς, δηλαδή την οικογένεια και τους Δευτερογενείς, δηλαδή το Σχολείο και την Εκκλησία. Σήμερα οι παράγοντες αυτοί έχουν σαφώς πολλαπλασιαστεί.

Για την έννοια «Κοινωνικοποίηση» έχουν καταγραφεί πάρα πολλοί παραπλήσιοι ορισμοί, αρχίζοντας από τον Πλάτωνα, τον Montaigne και τον Rousseau, ως διαδικασία μέσω της οποίας το άτομο καθίσταται κατάλληλο για την κοινωνία. Άλλοι κοινωνιολόγοι (Bernstein, Bourdieu, Passveron, Durkheim, Percheron, Univer Enciclopedic, Bucuresti) την ορίζουν σαν τη «διαδικασία της μάθησης των τρόπων ζωής και της κουλτούρας, μέσω των κοινωνικών αλληλεπιδράσεων των οποίων τα παιδιά μπορούν να είναι αποδεκτά σε μια ανθρώπινη κοινωνία ή ομάδα».

Στο παρόν σημείωμα θα αναφερθούμε μέσω κάποιων προσωπικών βιωμάτων, πώς δηλαδή η Εκκλησία του Μουτουλλά έπαιξε το δικό της ρόλο, ως παράγοντας κοινωνικοποίησης των νέων κατά την πιο πάνω χρονική περίοδο.

Θα ξεκινήσω από τη νηπιακή μου ηλικία, με όσα θυμούμαι, έστω σε νεφελώδεις εικόνες. Ενώ η Εκκλησία της Αγίας Παρασκευής είχε τελειώσει μερικά χρόνια πριν γεννηθώ, της έλειπαν πολλά: εικόνες, έπιπλα, η καμπάνα... Μια μέρα κυκλοφόρησε το μεγάλο νέο: ότι, δηλαδή, η καμπάνα είχε εγκατασταθεί στο καμπαναριό και ότι θα δοκιμαζόταν. Πράγματι, κατά το μεσημέρι ακούστηκε ένας περίεργος ήχος και όλοι βγήκαν στα μπαλκόνια να ακούσουν. Για όσους δεν είναι εξοικειωμένοι με τον τρόπο οικοδόμησης του Μουτουλλά, να αναφέρουμε πως πρόκειται για ένα χωριό εντός μιας βαθιάς και στενής κοιλάδας, με την εκκλησία της Αγίας Παρασκευής στο κέντρο της, και με τα σπίτια χτισμένα περιμετρικά κάτω και γύρω απ' αυτήν. Στη συντριπτική τους πλειοψηφία, είναι οικοδομημένα αμφιθεατρικά στις παρυφές των βουνών που περικλείουν την εκκλησία, την κοιλάδα και το χωριό. Παρόλο που το σπίτι μας βρισκόταν στο πάνω άκρο του χωριού χωρίς οπτική επαφή με την εκκλησία, ο ήχος ήταν αρκετά καθαρός και γλυκός. Μέχρι τότε, η μοναδική καμπάνα που είχα ακούσει ήταν αυτή από το Παρεκκλήσι του «Χρυσοσώτηρου», που βρισκόταν στην απέναντι πλαγιά από το σπίτι μας και το σήμαντρο από το αρχαίο Εκκλησάκι της Παναγίας. Απ' εκείνη την ημέρα, η καμπάνα της Αγίας Παρασκευής κατέστη σημείο αναφοράς. Αρχικά ήταν το κτύπημά της, κάλεσμα για προσέλευση των πιστών και κατά τη θεία λειτουργία όταν ψαλλόταν η Δοξολογία. Σιγά σιγά όμως, πήρε πολλούς και διαφορετικούς ρόλους. Ειδοποιούσε τον κόσμο για την τέλεση κάποιου γάμου, κτυπούσε πένθιμα σε κηδείες, όπως και κατά την τις τελετές της Σταύρωσης και της Ταφής του Κυρίου, αλλά και κατά την επίσκεψη του Μητροπολίτη. Ακόμα, ο ήχος της καμπάνας παράωρα, λειτουργούσε σα σειρήνα ειδοποίησης των κατοίκων για να τρέξουν σε βοήθεια, όταν συνέβαινε σε κάποιον ένα ατύχημα ή μια φωτιά σε κάποιο σπίτι, σημάδι που υπήρχε ανάγκη για τη συμβολή όλων μας. Ήταν ακόμα η προειδοποίηση προς τους μαθητές του

σχολείου ότι σε μισή ώρα θα κτυπήσει το κουδούνι του σχολείου. Κτυπούσε στις 7:30 το πρωί και στη 1:30 το απόγευμα. Όταν, μικρός ακόμα, βρισκόμουν στην εκκλησία καθόμουν πίσω από το καμπαναριό, παρακολουθώντας τους νεαρούς που την κτυπούσαν. Τότε δεν υπήρχαν ηλεκτρονικά

μηχανήματα για το σκοπό αυτό. Η καμπάνα ήταν δεμένη με ένα μακρύ σχοινί, περίπου 15 μέτρα μήκος, που έφτανε μέχρι ένα μέτρο πάνω από το έδαφος. Κατά βάθος ζήλευα αυτούς που την κτυπούσαν και βιαζόμουν να μεγαλώσω, να ψηλώσω, για να φτάνω το σχοινί και να συμμετέχω και εγώ σ' εκείνο το «μυστήριο».

Γύρω στα 10 μου, ένας από τους νεαρούς με βοήθησε να κρεμαστώ στο σχοινί και να κτυπήσω και εγώ μαζί του την καμπάνα. Από τότε, και με αργά βήματα, έγινα τακτικός κωδωνοκρούστης, κυρίως τις Κυριακές και Εορτές, κατά την ώρα της Δοξολογίας. Μάλιστα, στην Ε΄ και Στ΄ Δημοτικού, μαζί με τους συμμαθητές μου, Κωστάκη Κακουλλή και Ευαγόρα Χειμώνα, οριστήκαμε από το δάσκαλό μας να κτυπούμε την καμπάνα το πρωί και το μεσημέρι. Και αυτό γιατί είμασταν πολύ τυπικοί στην ώρα μας, και, γιατί τα σπίτια μας βρίσκονταν στην άλλη άκρη του χωριού, άρα για να πάμε στο σχολείο, έπρεπε να περάσουμε από την εκκλησία. Όμως, επειδή δεν είχε κανένας μας ρολόι, έπρεπε να περιμένουμε νεύμα από το δάσκαλο που βρισκόταν στο σχολείο,

κτισμένο στην απέναντι πλαγιά, οπότε τρέχαμε παραβγαίνοντας ποιος θα προλάβει, πρώτος, να αρπάξει το σχοινί.

Για το θέμα της καμπάνας θα καταγράψω τρεις διαφορετικές περιπτώσεις που έμειναν ανεξίτηλες στη μνήμη μου.

Η πρώτη, αν και πολύ μικρός (Α΄ Δημοτικού), στις 20 Ιανουαρίου του 1950, η καμπάνα κτυπούσε σχεδόν καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας. Ο μακαριστός πατέρας μου, Σωκράτης, μου εξήγησε ότι αυτό γίνεται για να πάνε όλοι οι μεγάλοι στην Εκκλησία να ψηφίσουν. Στην ερώτησή μου, τι θα ψηφίσουν, μου απάντησε: «να ψηφίσουμε ότι θέλουμε η Κύπρος να ενωθεί με την Ελλάδα». Ήταν για μένα ο σπόρος της έννοιας «Ενωση».

Η δεύτερη περίπτωση ήταν στις 13 Μαρτίου του 1956. Από το πρωί, η καμπάνα της εκκλησίας κτυπούσε συνεχώς, με μικρά διαλείμματα, πένθιμα. Ήταν η μέρα που οι Άγγλοι κατακτητές ανακοίνωσαν ότι θα παρέδιδαν τη σωρό του ήρωα Αριστείδη Χαραλάμπους από τον Πεδουλά στους δικούς του, στο Νοσοκομείο της Πεντάγειας όπου τον μετάφεραν, για ταφή. Ο Αριστείδης ήταν, τελειόφοιτος του Λυκείου και έπεσε μαχόμενος δυο μέρες πριν, σε ενέδρα που η ΕΟΚΑ έστησε σε αυτοκινητοπομπή του αγγλικού στρατού. Η πομπή που το συνόδευε θα περνούσε από το Μουτουλλά. Ήδη από το πρωί, όλος ο κόσμος

παρατάχθηκε στον αυτοκινητόδρομο, τον οποίο κάλυψε με δάφνες και μερσίνη. Στο σημείο του δρόμου προς την εκκλησία (εκεί όπου σήμερα είναι το μνημείο των πεσόντων), βρίσκονταν οι αρχές του χωριού, ο ιερέας και πολλοί μαθητές του Γυμνασίου με ελληνικές σημαίες. Όταν το αυτοκίνητο που τον μετέφερε (ένα επιβατηγό της εποχής, που του αφαιρέθηκαν τα περισσότερα καθίσματα), έφτασε εκεί, συνόδευαν τον ήρωα οι στενοί συγγενείς του, που κάθονταν μπροστά και γύρω από το φέρετρο, που ήταν καλυμμένο με την ελληνική σημαία, παραστάτες ήταν όλοι οι συμμαθητές του. Ο ιερέας τέλεσε τρισάγιο και η πομπή, πιο μεγάλη τώρα, αναχώρησε για το χωριό του. Φοιτούσα τότε στην Α΄ τάξη του Γυμνασίου και γνώριζα πολύ καλά τον Αριστείδη. Μέχρι τη στιγμή εκείνη, προτού η σωρός του φτάσει στο Μουτουλλά, το συναίσθημα που με κατέκλυζε ήταν μια βαθιά λύπη. Όμως, μόλις τον είδα καλυμμένο με την ελληνική σημαία και δάφνινα στεφάνια να κατατίθενται, η θλίψη μου μετατράπηκε σε έξαρση εθνικής υπερηφάνειας και ανάτασης, συνειδητοποιώντας τη σοβαρότητα του Αγώνα που διεξαγόταν και πως, πράγματι, η ελευθερία ενός λαού απαιτούσε και θυσίες.

Η τρίτη περίπτωση ήταν πάλι κατά τη διάρκεια του απελευθερωτικού αγώνα. Όταν η ΕΟΚΑ έπρεπε να μεταφέρει κάποιες οδηγίες προς τον κόσμο, συνήθως το έκανε στην εκκλησία, όταν λειτουργούσε βράδυ, με ένα τηλεβόα. Κατά τη διάρκεια της λειτουργίας, ακουγόταν πολύ δυνατά από τον τρούλλο του ναού, ενδεχομένως από κάποιο παράθυρο μια καθαρή φωνή, ξεκινώντας με το «ΕΔΩ ΕΟΚΑ...» και συνέχιζε με την ανάγνωση των Εντολών. Αυτό που μου έκανε μεγάλη εντύπωση ήταν ότι οι πιστοί άκουγαν με προσοχή και ότι, ενώ ήξεραν ότι πάνω στην εκκλησία υπήρχαν άνδρες της ΕΟΚΑ, κανένας δεν μετακινούνταν από τη θέση του, ούτε έδειχνε πρόθεση να εξέλθει της εκκλησίας. Όμως η ΕΟΚΑ δεν μετάδιδε τις διαταγές της μόνο στην εκκλησία. Κάποτε κτυπούσε η καμπάνα για λίγο μόλις νύχτωνε. Όλοι έβγαιναν στα μπαλκόνια, γιατί η Οργάνωση κάτι θα ανακοίνωνε. Λόγω της μορφολογίας του χώρου, του αμφιθεατρικού τρόπου που είναι κτισμένο το χωριό και των απέναντι βουνών, ο ήχος με τη χρήση του τηλεβόα, ακουγόταν από όλους. Θα αναφερθώ μόνο σε μια τέτοια περίπτωση. Ήταν ένα βράδυ, νομίζω ανοιξιάτικο, όταν ακούστηκε η καμπάνα. Αμέσως βγήκαμε όλοι στα μπαλκόνια. Μόλις σταμάτησε να κτυπά, ακούστηκε από το απέναντι βουνό μια βροντερή φωνή:

«Εδώ ΕΟΚΑ – Εδώ ΕΟΚΑ. Καλούμε όλους όπως εντός δεκαπέντε ημερών αναρτήσουν την ελληνική σημαία στα σπίτια τους. Να κυματίζει καθημερινά και να δείχνει στους Άγγλους δυνάστες την ελληνικότητα του τόπου μας και ότι θα συνεχίσουμε τον αγώνα μέχρι τέλους. ΕΟΚΑ – Ο Αρχηγός Διγενής». Αυτή ήταν και η αφορμή με την οποία, ακόμα και σήμερα, κυματίζει στην Εκκλησία μια μεγάλη ελληνική σημαία σε ιστό ύψους πέραν των 15 μέτρων.

Από τις παιδικές μου αναμνήσεις, που έχουν σχέση με την εκκλησία, φτάνει σήμερα στη μνήμη μου μια ολονύκτια τελετή. Από τα στοιχεία που υπάρχουν ήταν η 22^α Αυγούστου 1948, όταν έγιναν τα εγκαίνια του ναού, από τον

Μητροπολίτη Κυρηνείας Κυπριανό.

Αυτά που δεν ξεχνώ είναι ότι στην εκκλησία με πήγε η γιαγιά μου η Ανδρομάχη, που με κρατούσε συνεχώς σφιχτά από το χέρι (ήμουν πέντε χρονών). Η μητέρα μου έμεινε στο σπίτι γιατί είχε δυο μωρά να προσέχει, τον Πλάτωνα και το Γιαννή, τριών και ενάμιση ετών. Παρόλο που νύσταζα, θυμάμαι ακόμα πολύ καθαρά τη στιγμή που ο Δεσπότης πήρε ένα μακρύ κοντάρι, που, όπως έμαθα αργότερα, στην άκρια έφερε ένα σφουγγαράκι εμποτισμένο με κηρομαστίχη και Άγιο Μύρο, και έκανε το σημείο του Σταυρού στις τέσσερις πλευρές της Εκκλησίας.

Σ' αυτή την εκκλησία συνέβησαν πολλά, που σίγουρα σφράγισαν τη προσωπική μου ταυτότητα, τη μετέπειτα ζωή μου και γενικά τον χαρακτήρα μου. Από μικρός και μόλις απόκτησα την ιδιότητα του μαθητή, έμαθα να στέκομαι ακίνητος, σιωπηλός και αμίλητος καθ' όλη τη διάρκεια της λειτουργίας. Εδώ βαφτίστηκαν τα επτά μικρότερα αδέρφια μου. Μεγαλώνοντας, άρχισα να δείχνω ενδιαφέρον για τα συμβαίνοντα στο ναό και τέθηκα υπό την εποπτεία και προστασία του ιερέα, έτσι για δέκα χρόνια περίπου, υπηρέτησα σαν παπαδάκι, αναλαμβάνοντας προς το τέλος ηγετικό ρόλο, γιατί ο μακαριστός παπά-Σωκράτης μου ανέθετε να διαβάζω κάποιες ευχές, κατά τη διάρκεια της προετοιμασίας της Θείας Κοινωνίας, για το μεγάλο Μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας. Ακόμα είχα την τύχη και την ευλογία να εισέλθω τρεις φορές στο Ιερό από την Ωραία Πύλη (από όπου εισέρχονται μόνο οι ιερωμένοι) – τη Μεγάλη Παρασκευή, κατά το τελευταίο στάδιο της περιφοράς του Επιταφίου, συνοδεύοντάς Τον με εξαπτέρυγα.

Εκεί γιορτάζαμε τις εθνικές επετείους, με τους φουστανελοφόρους να κρατούν περήφανα την ελληνική σημαία και τις τελετές να διανθίζονται με ποιήματα και ομιλίες. Στον ίδιο χώρο, κάθε 26 του Ιούλη, που η Αγία Παρασκευή, η προστάτιδα του χωριού γιορτάζει, λειτουργούσε ο Μητροπολίτης Κυπριανός, που με τα βαθυστόχαστα θρησκευτικά του κηρύγματα και τις πύρινες εθνικές ομιλίες του, σφυρηλατούσε την εθνική μας συνείδηση και μας προετοίμαζε για τον επερχόμενο απελευθερωτικό αγώνα. Αυτή ήταν η αιτία της εξορίας του στις 9 Μαρτίου του 1956, μαζί βέβαια με τον Αρχιεπίσκοπο Μακάριο, τον ιερέα του ναού της Φανερωμένης Λευκωσίας, τον παπά-Σταύρο και το γραμματέα της Μητρόπολης Κυρηνείας Πολύκαρπο Ιωαννίδη, (με καταγωγή από τον Μουτουλλά). Εκεί κάποτε παρακολουθούσαμε με κατάνυξη μαθήματα Κατηχητικού, όπου εκτός από τις ωραίες θρησκευτικές ιστορίες, μαθαίναμε και πολύ όμορφα τραγούδια.

Ακόμα είχα την ευκαιρία και την ευλογία να συνοδεύσω δυο φορές τον ιερέα μας στις πέντε Ιανουαρίου, κρατώντας το δοχείο με τον Αγιασμό, σε όλα τα σπίτια του χωριού, μια περιοδεία που διαρκούσε μια ολόκληρη μέρα, τηρώντας το έθιμο του αγιασμού, με τις πόρτες ανοικτές και την οικογένεια μαζεμένη και να περιμένει.

ΚΑΘΙΕΡΩΤΑΙ Ο ΝΑΟΣ ΟΥΤΟΣ
ΥΠΟ ΠΑΝΙΕΡΩΤΑΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ
ΚΥΡΗΝΕΙΑΣ κ.κ.ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ
ΧΟΡΗΓΟΥΝΤΩΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ
ΓΡ. ΜΑΡΑΘΕΥΤΟΥ ΕΚ ΜΟΥΤΟΥΛΛΑ
ΚΑΙ ΣΥΖΥΓΟΥ ΑΥΤΟΥ ΜΑΡΙΑΣ
ΕΤΕΙ 1948 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 22Α

Κάθε Μεγάλη Παρασκευή οι νεαροί γύριζαν όλο το χωριό για να μαζέψουν λουλούδια από τις αυλές, τα οποία παραχωρούσαν με ευχαρίστηση οι νοικοκυρές, για το στόλισμα του Επιταφίου από τις κοπέλες. Γινόταν ένας πραγματικός διαγωνισμός, ποιος να φέρει τα πιο ωραία. Λόγω τω κλιματικών συνθηκών, τα ανθισμένα φυτά ήταν περιορισμένα. Εγώ ήμουν επιφορτισμένος να μαζέψω τα λουλούδια μιας κουφοξυλιάς (ζαμπούκος), που μόλις τότε άνθιζε, από τη γειτονιά μου. Τη Λαμπρή, κτυπούσαν οι καμπάνες στις ΔΥΟ μετά τα μεσάνυκτα, για να ακουστεί ο Καλός Λόγος στις ΤΡΕΙΣ, ώστε οι πιστοί να παραμείνουν εντός του Ναού μέχρι το πρωί και να Κοινωνήσουν. Αυτό όμως που μου έκανε τη μεγαλύτερη εντύπωση ήταν το εξής. Στις ΤΡΕΙΣ, εξερχόταν ο ιερέας από το ιερό, στεκόταν μπροστά στην Ωραία Πύλη και ρωτούσε: «Ήρθαν όλοι»; Με την παρέλευση μερικών

λεπτών σιγής, αφού ο καθένας κοίταζε για τους συγγενείς και τους γείτονές του, ακουγόταν η απάντηση «ΝΑΙ», ή λείπει ο τάδε. Αν έλειπε κάποιος, αμέσως κάποιιοι γείτονες ή συγγενείς έτρεχαν μέχρι το σπίτι του απόντα συγχωριανού προφανώς για να τον ξυπνήσουν για να επιστρέψουν μαζί του για την Ανάσταση. Θυμούμαι μια φορά, περιμέναμε κάποιον για είκοσι λεπτά. Το εκκλησίασμα παράμενε σιωπηλό και με υπομονή. Τότε και μόνον τότε, ο ιερέας εξερχόταν του Ιερού με το τρικέρι αναμμένο εκφωνώντας: «Δεύτε λάβετε φως.....». Αυτή ήταν στη πράξη η εφαρμογή της αλληλεγγύης και της σύμπνοιας των συγχωριανών, όσο και της θρησκευτικής κατάνυξης που τους διακατείχε.

Τις επόμενες τρεις μέρες η αυλή της εκκλησίας ήταν το κέντρο λαμπριάτικων παιγνιδιών, τηρώντας τα έθιμα του χωριού.

Όταν ήμουν στην Στ΄ τάξη του Γυμνασίου, ο διευθυντής του σχολείου, ο μακαριστός Κωνσταντίνος Γιαλλουρίδης, με όρισε επιμελητή του χωριού, για τους μαθητές του Μουτουλλά που φοιτούσαν στον Πεδουλά. Η αποστολή μου ήταν να καταγράψω και να του αναφέρω, όσους μαθητές γύριζαν μέσα στο χωριό χωρίς στολή και κυρίως χωρίς πηλήκιο, όσους βρίσκονταν εκτός σπιτιού μετά τις πέντε το απόγευμα και όσους δεν πήγαιναν στην εκκλησία τις Κυριακές. Φυσικά ποτέ μου δεν κατάγγειλα κανένα, πράγμα που ο Γυμνασιάρχης θεώρησε επιτυχία, τη χρηστή συμπεριφορά αυτή των μαθητών του Μουτουλλά. Η πραγματικότητά όμως ήταν άλλη. Δεν ήταν δυνατό οι 80 περίπου μαθητές να ήταν άψογοι. Το μόνο που έκανα ήταν να νουθετώ τους παραβάτες, χωρίς να τους καταγγέλλω.

Η τελευταία μου δράση σαν μόνιμος κάτοικος Μουτουλλά, ήταν πολύ οδυνηρή. Το καλοκαίρι του 1963, όταν ήδη είχα τελειώσει την Παιδαγωγική Ακαδημία και περίμενα το διορισμό μου σαν δάσκαλος, χάσαμε τον Ανδρέα Μ. Κασινίδη από οξεία σκληροκοειδίτιδα, που ήταν πρωτοετής φοιτητής της Ακαδημίας. Ο Ανδρέας ήταν φίλος και συμμαθητής μου στο Δημοτικό, στο Γυμνάσιο και στην Ακαδημία για δώδεκα χρόνια. Παρά τη μεγάλη μου θλίψη για τούτη την αδόκητη απώλεια, σε μένα είχε πέσει η ευθύνη και η υποχρέωση να τον αποχαιρετήσω μετά την Εξόδιο Ακολουθία. Η πρόκληση για μένα ήταν πολύ μεγάλη, για πάρα πολλούς λόγους. Εκτός της οδύνης που με διακατείχε, έπρεπε σε ένα βράδυ να συντάξω τον επικήδειο λόγο. Όμως, ουδέποτε είχα κάνει κάτι παρόμοιο, δεν είχα κανένα βοήθημα, δεν είχα μιλήσει ως τότε ποτέ μου σε τόσο μεγάλο ακροατήριο. Ακόμα, η ποιότητα του ακροατηρίου – όλο το χωριό – όλοι οι δάσκαλοι με καταγωγή το Μουτουλλά, (που δεν ήταν και λίγοι), καθηγητές

της Παιδαγωγικής Ακαδημίας, του Γυμνασίου Πεδουλά και πολλοί συμφοιτητές του κ.ά., μου δημιούργησαν ένα άγχος που με δυσκόλευε πολύ. Ακόμα ήταν η κριτική που ίσως να δεχόμουν από το μακαριστό πατέρα μου Σωκράτη, ένα εκ των πλέον μορφωμένων του χωριού. Εκείνο το βράδυ δεν κοιμήθηκα καθόλου, μα πιστεύω πως με όσες δυνάμεις είχα το προσπάθησα δίχως να απογοητεύσω κανέναν, κυρίως το φίλο μου τον Ανδρέα.

Πολλά ακόμα γεγονότα θα μπορούσα να καταγράψω για το πως η Εκκλησία της Αγίας Παρασκευής, σε συνδυασμό βέβαια με τις αρχές και την ανατροφή που πήρα από την οικογένειά μου και φυσικά τα σχολεία που φοίτησα διαμόρφωσαν τον χαρακτήρα μου, έβαλαν τα θεμέλια για τη δημιουργία της ταυτότητάς μου και τελικά με κοινωνικοποίησαν. Όμως θεωρώ τα πιο πάνω ικανοποιητικό δείγμα. Έτσι κτίστηκαν τα θεμέλια της δικής μου προσωπικότητας.

Όπως και στον πρόλογο έχω αναφέρει, ο όρος "κοινωνικοποίηση" είναι αρκετά πολυδιάστατος και υποδηλώνει το σύνολο όλων των κοινωνικών διαδικασιών μέσω των οποίων ένα άτομο αποκτά και αναπαράγει ένα συγκεκριμένο σύστημα γνώσεων, κανόνων και αξιών που του επιτρέπουν να λειτουργεί ως πλήρες μέλος της κοινωνίας. Η κοινωνικοποίηση περιλαμβάνει όχι μόνο συνειδητές, ελεγχόμενες, σκόπιμες ενέργειες, αλλά και αυθόρμητες διαδικασίες που, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, επηρεάζουν τη διαμόρφωση της προσωπικότητας. Είναι, επομένως, μια πολύπλοκη διαδικασία αμφίδρομης δράσης, που οι διάφοροι παράγοντες και παράμετροι επιδρούν στο κάθε άτομο σε διαφορετικό επίπεδο και μέτρο, ανάλογα με την ψυχρσύνθεση και τη δυναμικότητα του καθενός. Ακόμα δε και το ποσοστό επίδρασης κάθε στοιχείου ξεχωριστά στη διαδικασία της κοινωνικοποίησης στη μόρφωση του τελικού αποτελέσματος στο άτομο. Προσωπικά, θεωρώ πως η λειτουργική ζωή μου εντός της εκκλησίας υπήρξε καθοριστική στη διαμόρφωση της προσωπικότητάς μου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

1. ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ - ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ Τμήμα Θεολογίας Τομέας Ηθικής και Κοινωνιολογίας.
2. <http://www.ussr.to/All/sphaera/Psy/soc3.htm>.
3. Συναίσθηση – Ψυχολογικό Θεραπευτικό Κέντρο.
4. Φορείς κοινωνικοποίησης – Χριστίνα Δρόσου.
5. Κοινωνικοποίηση – Νίκος Θεοτόκης.
6. Psychology Now.gr.

Ανδρέας Γεωργιάδης
Ιούλιος 2022

